

Want een geboorte is niet meer te stuiten

Zondag 7 december 2008- tweede zondag van de advent

Bij het bestuderen van de lezingen moest ik denken aan twee dichtregels van Gerrit Achterberg:

***Want een geboorte is niet meer te stuiten
Hoe ook de wolf verslindt het lam***

Ik denk dat deze regels de kern van deze preek vormen. Als wij kijken naar de lezingen van vandaag, dan hebben ze op het eerste gezicht weinig met elkaar van doen.

De eerste lezing uit de woorden van de profeet Jesaia, profeet betekent spreker namens God, voor- spreker. Hier horen we mooie woorden van een prachtig visioen. Hij is ook de profeet die uitsprak: *“De geest van God, de Heer, rust op mij, om aan armen het goede nieuws te brengen heeft hij mij gezonden, om aan verslagen harten hoop te bieden, (...) Vreugdeolie in plaats van een rouwgewaad, feestkledij in plaats van verslagenheid.”*

Het is een visioen, een aankondiging van wat komen gaat, verwachting, geloof. Dit is de stem van God waarin Jezus zichzelf en zijn missie volledig herkende. Toen hij in het evangelie volgens Lucas voor het eerst in het openbaar sprak heeft hij deze woorden voorgelezen in de synagoge van Nazareth, om daarna er aan toevoegen: *“heden hebt gij deze oorden in vervulling zien gaan.”* Wat zou ik hem dat vanmorgen graag nazeggen: Vandaag is dit eeuwenoude visioen waarheid, werkelijkheid. Maar er is nog ellende, armoede, onrecht! Vandaag de dag zou ik eerder een ander hoofdstuk van Jesaja citeren: *“Wij hopen op licht, maar het blijft duister. Op een sprankje licht, maar we dolen in het donker. (...) Wij hopen op recht maar het is er niet. Op redding, maar ze blijft ver van ons.”*

De werkelijkheid en de verwachting hebben een overeenkomst: zij zijn beiden plaatjes. Een flink aantal jaren drong tot mij door hoe wij telkens weer een plaatje van de werkelijkheid maken. Het oordeel zit vaak al in het plaatje, maar ook: wat is mijn rol in het geheel.

In het stuk van Jesaja dat wij vandaag lezen horen wij de belofte van God om een nieuwe hemel en een nieuwe aarde te scheppen. Een totaal nieuw begin, na een zuivering van het volk in de tekst die er voor staat. Onrecht en willekeur daar gaat de stem van God tegenin. Wat is dan het onrecht? Dat staat in ons visioen beschreven:

- De bevolking heeft geen vreugde, er klinkt geweeklaag
- Zuigelingen sterven na enkele dagen
- Men kan geen huizen bouwen en erin wonen
- Zij mogen van de wijngaarden die zij planten niet eten, dat doen anderen
- Zij matten zich vergeefs af
- Zij baren kinderen voor een verschrikkelijk lot.

Al deze misstanden samen geven aan dat er geen toekomst is, geen perspectief om menswaardig te leven zoals God ons naar zijn beeld heeft geschapen. Er is geen recht, geen gerechtigheid in de relaties tussen mensen.

Om te midden van een dergelijke tijd van onderdrukking en depressie het laatste plaatje durft te verkondigen, getuigt van een groot geloof: *Wolf en lam zullen samen weiden, een leeuw en een rund eten samen stro, een slang zal zich voeden met stof. Niemand doet kwaad.*

Advent is de tijd van verwachting. Verwachting van de grote daden van God, ook in onze tijd. Nu weet ik dat er een heleboel mensen zijn die positief in het leven staan en zich inzetten voor een

betere wereld, maar die op grond van hun ervaringen en die van hun ouders de naam van God niet meer in de mond nemen. Je zou hen de **rechtvaardige ongelovigen** kunnen noemen. Ik denk dat wij hier een cultureel probleem hebben dat er ook helaas voor zorgt dat we de krachten en talenten die in mensen werken helaas niet kunnen bundelen, en dat wij ook hier weer moeten zeggen dat wij het niet in onze greep hebben om het visioen van God waar te maken. Maar met de rechtvaardige ongelovigen kunnen we ons wel verwonderen over dit leven en deze schepping, en de vraag stellen wat wél onze verantwoordelijkheid is.

Het Christelijk geloof plaatst ons in een perspectief van Gods werkzaamheid, een weg van donker naar licht, van chaos naar respect, van onderdrukking naar bevrijding. In die zin is het een positief geloof. Het maakt het mogelijk om de werkelijkheid totaal anders te zien en daaraan kracht te ontfemen om het beeld van recht en leven tot uitgangspunt van je eigen handelen te maken.

***Want een geboorte is niet meer te stuiten
Hoe ook de wolf verslindt het lam***

Schreef Achterberg. En dat is ook een beeld van onze eigen geest. De geboorte van het geloof in die andere werkelijkheid is onderweg, maar er komen de hele tijd andere plaatjes in de weg.

Als we vanuit Jesaja het verhaal bij Johannes horen, dan lijken er weinig aanknopingspunten te zijn. Het valt wel op dat het fragment van vandaag begint met **daarna**. Waarna zul je denken? Na het gesprek van Jezus met Nicodemus. Na zijn doop door Johannes is Jezus naar Jeruzalem gegaan voor het paasfeest. In de paasnacht (!) heeft hij het gesprek met Nicodemus waar als centraal thema naar voren komt: opnieuw geboren worden. Jezus zegt: *alleen wie opnieuw geboren wordt kan het koninkrijk van God zien*. En Dit is het oordeel: *het licht kwam in de wereld en de mensen hielden meer van het duister dan van het licht. Want hun daden waren slecht. (...) wie oprecht handelt zoekt het licht op, zodat zichtbaar wordt dat God werkzaam is in alles wat hij doet*. Wat wordt er bedoeld met opnieuw geboren worden? Dat snapt Nicodemus ook niet. Je kunt toch niet opnieuw uit de moederschoot tevoorschijn komen? Wat wel duidelijk is dat de evangelist al speelt met elementen uit het scheppingsverhaal : duister en licht, hemel en aarde. God is aan het werk.

Dan maakt het verhaal de overgang, van Jeruzalem naar Judea, daar waar het allemaal begonnen was. Jezus doopte er. Johannes ook, die deed dat in Enon, in de buurt van Salim. Enon betekent Bronnen, Salim is hetzelfde als salaam: vrede. Die Vrede van God was niet ver uit de buurt! Levend water, een dorstend hert verlangt er naar, zoals wij verlangen naar recht en liefde. Gedoopt worden is ook: opnieuw geboren worden. Nu blijkt dat Jezus meer dopelingen heeft dan Johannes, dus de leerlingen van die laatste worden wat kribbig. Wie is die man wel niet dat hij onze marktpositie aantast? Wij waren toch eerder?

En Johannes lijkt te antwoorden met een tegeltjeswijsheid: *een mens kan alleen ontvangen wat hij van de hemel ontvangen heeft*. En *"Ik ben de Messias niet, maar ik ben voor hem uit gezonden."* Het is een moraal van doen wat je kunt en tegelijk het grote visioen verwachten. Dat is wat het zinnetje betekent: hij moet groter worden, en ik kleiner.

In de ordening der dingen moet ik niet gericht zijn op mijn eigen kleine plaatje, maar het grotere plaatje leren zien. Hoe doe je dat? Door te leren kijken vanuit het perspectief van de ander, de vreemdeling, degene die een ander beeld van de werkelijkheid heeft. Het is gemakkelijker om de verschillen die we onderling ervaren te gebruiken als excuus om de ander te mijden, of om ons mond te houden over wat we werkelijk vinden. Het is gemakkelijker om de ander af te schrijven als 'niet helemaal wijs' of 'een slecht mens'. Maar dat is wel wat het voor ons onmogelijk maakt om het koninkrijk te kunnen zien. Een simpele vraag doorbreekt vaak de plaatjes: "Kun je me daar meer over vertellen?" De interesse in de ander doet vaak al wonderen, en de ontmoeting die plaats kan vinden als het gesprek open breekt is vaak een feestje. Ik leer dan dat mijn verhaal niet de enig mogelijke visie is. Er komt ruimte bij mij en bij de ander. Een begin van vrede.

Een van de verhalen van Martin Buber in het boekje de weg van de mens, begint met de vraag: wat is de algemene weg om God te dienen? Het antwoord: er zijn verschillende wegen: een weg door het gebed, een weg om God te dienen door de leer, een weg door te vasten een weg door te eten. En dan volgt een algemeen advies: ieder zal terdege moeten uitmaken tot welke weg zijn hart hem trekt , en dan moet hij deze met alle kracht die in hem is voor zichzelf kiezen. En je moet je weg samen met die anderen gaan, in een groot visioen van waar we samen naar op weg zijn.

Even later wordt dit verhelderd: *“met elke mens is iets nieuws ter wereld gekomen dat er nog niet was, een eerste en enig iets. Het is ieders plicht te weten dat zijns gelijke nog niet op aarde is geweest, ware dit wel zo geweest, hij zou er niet behoeven zijn. Iedere enkeling is een nieuwe verschijning op aarde en zijn taak is het, zijn aanleg te vervolmaken in deze wereld. Want waarlijk dat dit niet geschiedt is wat de komst van de Messias vertraagt.”*

Dit verklaart voor mij ook de denkwijze van Johannes. Hij ziet zichzelf in dienst van het grote proces van het huwelijk tussen God en zijn Volk. In de joodse traditie is het de taak van de ‘best man’ om gedurende de tijd dat bruid en bruidegom elkaar niet mogen zien de communicatie te verzorgen. De grootste fout die deze ‘best man’ kan maken, de grootste schande is als hij door zijn bevoorrechte positie zelf iets begint met de bruid. Het verbond tussen God en zijn volk staat in de bijbel centraal. Nu stuurt God zijn bruidegom, en Johannes zal niet de fout maken om zichzelf in de ogen van het volk belangrijker te maken. Hij zal er van genieten als de bruidegom zijn bruid in de armen neemt, en er vrede is alom. De bronnen ruisen en de vrede is nabij. Johannes is een rechte, een opnieuw geborene die zicht heeft op het koninkrijk.

En wij ? Durven wij in het perspectief van de bijbel te geloven, en er naar te leven? Durven wij het aan om onze weg te kiezen en daar trouw aan te zijn, tegenover God en de naaste? Kunnen wij zien dat het koninkrijk overal rondom ons is, dat God door alles heen zijn werkzaamheid openbaart? In mij en jou, in de ander? Het is aan ons om daar in te gaan staan, elkaar te bevragen, en voortdurend tegen onszelf te zeggen dat het niet om mij gaat, maar om het koninkrijk. Dat is ‘in verwachting zijn van kerstmis’, of zoals Achterberg schreef:

***Want een geboorte is niet meer te stuiten
Hoe ook de wolf verslindt het lam***

Voorbeden

Goede God,

Overall ter wereld zijn mensen die uw naam aanroepen in vele talen, in vele omstandigheden. Wij gedenken hier allen in Congo, in Mumbai, in de Verenigde staten, in Saudi Arabie, in Nigeria, in Nederland, waar ter wereld ook. Doe hen recht, laat hen niet vallen.

Laat ons bidden.

Goede God,

Open onze ogen, open onze harten om uw koninkrijk te zien. Open onze ogen voor de mensen waar we mee leven, de mensen die we elke dag ontmoeten op het werk, op straat in de tram. Mensen met een eigen gave, een eigen weg. Help ons om hen recht te doen,

Laat ons bidden.

Goede God,

Gij kent de verwachtingen die leven in ons hart, en onze teleurstellingen als het niet gaat zoals we verwachten. Help ons om door te gaan op de weg die u ons wijst, en daarbij uw belofte niet te vergeten.

Laat ons bidden.

Goede God,

Op weg naar Kerstmis bidden wij voor de kinderen. Laat er voor hen een wereld zijn waarin zij toekomst hebben, en hun gaven leren ontdekken als gaven voor de wereld. Geef hen goede voorbeelden en laat hen niet hun dromen opgeven.

Laat ons bidden.